

БІБЛІОТЕКА  
В. І. „СИНА УКРАЇНИ“ Ч. 1.

МИКОЛА ВОРОНИЙ.

# За Україну!

ЗБІРКА ВІРШІВ.



ВАРШАВА  
Видання редакції „СИНА УКРАЇНИ.“  
1921.

Бібліотека „СИНА УКРАЇНИ” Ч. 1.

МИКОЛА ВОРОНИЙ

# За Україну!

Збірка віршів.



ВАРШАВА 1921.

Видання ред. „Сина України“.

---

Варшава, друкарня Механична, Довґа 50.

---

## ЗА УКРАЇНУ!

За Україну!  
З огнем завзяття  
Рушаймо, браття,  
Всі вперед!  
Слушний час  
Кличе нас—  
Ну-ж бо враз  
Сповнять святий наказ!

За Україну,  
За її долю,  
За честь і волю,  
За народ!

\* \* \*

Ганебні пута  
Ми вже порвали  
І зруйнували  
Царський трон.  
З під ярем  
І з тюрем,  
Де був гніт,  
Ми йдем на вільний світ!

За Україну,  
За її долю,  
За честь і волю  
За народ!

\* \* \*

О, Україно!  
 О, рідна Ненько!  
 Тобі вірненько  
 Присягнем

Серця кров  
 І любов—  
 Все тобі  
 Віддати в боротьбі!

За Україну,  
 За її долю,  
 За честь і волю,  
 За народ!

\* \* \*

Вперед же, браття!  
 Наш прапор має,  
 І сонце сяє  
 Нам в очах!

Дружний тиск,  
 Зброї блиск,  
 В серці гнів  
 І з ним свобідний спів:

За Україну,  
 За її долю,  
 За честь і волю,  
 За народ!

## КОЛИ ТИ ЛЮБИШ РІДНИЙ КРАЙ...

Коли ти любиш рідний край,  
В ряди ставай!  
Гори відвагою святою!  
Бо тільки меч—а не слова—  
Здобуде нації права  
У ворогів її розвою.  
Вперед-же сміливо рушай,  
Коли ти любиш рідний край!

\* \* \*  
Коли ти любиш рідний край,  
То тям і знай,  
Що гук війни, огонь Перуна—  
Дочасні, як і свист бича,  
І щастя дасть не блиск меча,  
А вільна школа і трибуна.  
Про це, про це найбільше дбай,  
Коли ти любиш рідний край!

\* \* \*  
Коли ти любиш рідний край,  
Гори, палай!  
Коли в огонь живої мови  
Чуття святого надаси,  
Ти станеш лицарем краси  
І визволення і любови.  
За честь і правду все віддай,  
Коли ти любиш рідний край!



## ПІСНЯ ПОВСТАНЦІВ.

Горами, горами  
 Над ярами й борами  
     На весь край  
 Горенько, горенько  
 Розлялось, як моренько,  
     Через край...

Доля кується  
     У боротьбі.  
 Дужий не гнеться,  
     Гнуться слабі.

\* \* \*

Зражений, зражений  
 Рідний край зневажений  
     У ярмі. •

Змучений, змучений  
 Люд наш збаламучений  
     Стогне в тьмі.

Помстою люто  
     Серце кипить...  
 Дух не закуто—  
     Хочеться жить!

\* \* \*

Лавами, лавами  
 З ватажками бравими  
 По лісах,  
 Криймося, криймося  
 Та помстою впиймося  
 На катах!

За Україну  
 Встає наш люд  
 В лиху годину  
 Чинити суд!

⊙✕⊙

## ГЕЙ, ХТО МАЄ МІЦЬ!..

Гей, хто має міць  
 Грізних блискавиць,—  
 Той уміє з бою брати,  
 В саме серденько влучати  
 Молодих орлиць!

Гей, хто має дар  
 Запалять пожар  
 В душах піснею святою,—  
 Той засяє над юрбою  
 Сонцем з-по-за хмар!

Гей, хто з юних літ  
 Любить сонце, світ,—  
 Той зустрине всюди-всюди,  
 Де за волю б'ються люди,  
 Ласку і привіт!

Гей, кому що-мить  
 Серденько болить  
 За народ, за край коханий,—  
 Той робітник пожаданий  
 Знає, що робить!



## КРАСА!

Мій друже! Я Красу люблю,  
 І з кожної хвилини  
 Собі ілюзію роблю,  
 Бо в тій хвилиності ловлю  
 Я щастя одробини.

Що є життя? Коротка мить.  
 Яке його надбання?  
 Красною душу напоїть  
 І, не вагаючись, прожить  
 Хвилину раювання.

Краса! На світі цім Краса—  
Натхненна чарівниця,  
Що відкриває небеса,  
Вершить найбільші чудеса,  
Мов казкова цариця.

Її я славлю і хвалю  
І кожную їй хвилину  
Готов оддати без жалю.  
Мій друже, я Красу люблю...  
Як рідну Україну!



## СЕРЦЕ МУЗИКИ.

(Світлій пам'яті Миколи Лисенка).

I.

Серце музики спинилось...  
Чуєте—серце музики!  
Серце, що ритмами билось,  
Вже заціміло... навіки!  
Ох, як те серце любило...  
До нестерпучого болю!  
Як воно тяжко боліло  
За Україну, за волю!..  
Повне святої роспуки,  
Серце музики стискалось,  
Далі не стерпіло муки.  
I... розірвалось!..

## II.

Яка краса!—усе життя  
В акорди перелить,  
З високих дум і почуття  
Нове життя творить!

Нести любов, будити гнів,  
Творити чудеса!...  
О, віщий спів, натхненний спів!  
Яка в ньому краса!

Хай серце, болю повне вщерть,  
Розірветься... Нехай!  
Висока честь прийняти смерть  
За любий, рідний край!

Висока честь усі скарби  
Зложити на вітварь  
І жити в пам'яті юрби,  
Як лицарь і кобзарь!

Серед братів, серед сестер,  
Де пісня гомонить,  
Співець почив, але не вмер,  
І вічно буде жить!



## НА ТАРАСОВІЙ ПАНАХИДІ.

Дим од кадила розноситься хмарами,  
Вгору, все вгору снується примарами...

Пісня ридає.

Сумно з свічками

Всі скамянілі стоять, як мерці.

„Вічная пам'ять” з посмертними чарами  
В душу лягає тяжкими ударами.

Журно вітає

Десь понад нами

Тінь Кобзарєва в терновім вінці.

\* \* \*

Тільки в серця з панахидними співами

Б'ють переливами

Інші бажання,

Інші надії...

Груди тремтять і палають в огні.

Думка літає над рідними нивами...

Жити ми хочем і бути щасливими!..

Всі поривання,

Думи і мрії

Вилити грізно в діла голосні!

## НА БАТЬКОВІЙ МОГИЛІ.

Спи, батьку мій... В пухкій землі  
 Забудь всі лиха, муки злі,  
 Всі кривди, що терпів на ній.  
 Спи, батьку мій.

Тяжкий тобі судився шлях.  
 Спочинь-же добре по трудах,—  
 Ти заслужив спочинок свій.  
 Спи, батьку мій.

І я колись отак, як ти,  
 Дійду останньої мети...  
 Сьогодні—царь, а завтра—гній...  
 Спи, батьку мій.

Син кріпака—ти вільний став,  
 І вільний дух в тобі буяв.  
 Твій дух живе в душі моїй.  
 Спи, батьку мій.

В огні палає рідний край!..  
 Спи, любий мій, не потурай—  
 За тебе син полине в бій!..  
 Спи, батьку мій...





## СОНЦЕ ЗАХОДИТЬ...

Сонце заходить, цілюючи гай,  
Квіти кивають йому на добра-ніч,  
Шепчуть, листочки звиваючи на ніч:  
— Не покидай, не покидай...

В рідному краї нам долі нема:  
Бурі нас нищать, пригноблює тьма,  
Студять морози...

Цвіт наш, красу нашу—гублять усе!  
З півночі вітер з собою несе  
Люті погрози.

Мало зазнали ми світла й тепла:  
Холод, тумани та сіра імла—  
От наша доля!

Пасербам в рідній своїй стороні,  
Нам хіба тільки ввижаються в сні  
Щастя та воля!..

Сонце заходить, цілюючи гай,  
Квіти кивають йому на добра-ніч,  
Шепчуть, листочки звиваючи на ніч:  
— Не покидай... не покидай...

## ЄВШАН-ЗІЛЛЯ.

П о е м а.

В давніх літописях наших  
Єсть одно оповідання,  
Що зворушує у серці  
Найсвятіші почування.

Не блищить воно красою  
Слів гучних і мальовничих,  
Не вихвалює героїв  
Та їх вчинків войовничих.

Ні, про інше щось говорить  
Те старе оповідання.  
Між рядками слів таїться  
В нім якесь пророкування.

І воно живить надію,  
Певну віру в ідеали  
Тим, котрі вже край свій рідні  
Зацурали, занедбали...

— — —

Жив у Києві в неволі  
Ханський син, малий хлопчина,  
Половецького-б то хана  
Найулюблена дитина.

Мономах, князь Володимир,  
Взяв його підчас походу  
З ясирем в полон і потім  
При собі лишив за вроду.

Оточив його почотом  
 І роскошами догідно—  
 І жилось тому хлопяті  
 І безпечно і вигідно.

Час минав, і став помалу  
 Рідний степ він забувати,  
 Край чужий, чужі звичаї  
 Як за рідні уважати.

Та не так жилося хану  
 Без коханої дитини.  
 Тяжко віку доживати  
 Під вагою самотини.

Зажурився, засмутився...  
 В день не їсть, а серед ночі  
 Плаче бідний та зітхає,  
 Сна не знають його очі.

Ні від кого він не має  
 Ні утіхи, ні поради,  
 Світ увесь йому здається  
 Без краси і без принади.

Кличе він гудця до себе  
 І таку держить промову,  
 Що мов кровю з його серця  
 Слово точиться по слову.

— „Слухай, старче, ти шугаєш  
 Ясним соколом у хмарах,  
 Сірим вовком в полі скачеш,  
 Розумієшся на чарах.

Божий дар ти маєш з неба  
 Людям долю віщувати,  
 Словом, піснею своєю  
 Всіх до себе привертати.

Ти піди у землю руську,  
 Ворогів наших країну—  
 Відшукай там мого сина,  
 Мою любую дитину.

Роскажи, як побиваюсь  
 Я за ним і дні і ночі,  
 Як давно вже виглядають  
 Його звідтіль мої очі.

Заспівай ти йому пісню,  
 Нашу, рідну, половецьку  
 Про життя привільне наше,  
 Нашу вдачу молодецьку.

А як все те не pomoже,  
 Дай йому свшана-зілля,  
 Щоб понюхавши згадав він  
 Степу рідного привілля“.

І пішов гудець в дорогу.  
 Йде він три дні і три ночі,  
 На четвертий день приходить  
 В місто Київ опівночі.

Крадькома пройшов, мов злодій,  
 Він до сина свого пана  
 І почав казати стиха  
 Мову зраженого хана.

Улещас, намовляє...  
 Та слова його хлопчину  
 Не вражають, бо забув вже  
 Він і батька і родину.

І гудець по струнах вдарив.  
 Наче вітер у негоду,  
 Загула невпинна пісня—  
 Пісня вільного народу:

Про славетнії події—  
 Ті події половецькі,  
 Про лицарській походи—  
 Ті походи молодецькі!

Мов скажена хуртовина,  
 Мов страшні Перуна громи,  
 Так ревли—стогнали струни  
 І той спів гудця-сіроми!

Але ось вже затихас  
 Бренькіт дужий, акордовий,  
 І замісто його чути  
 Спів народній, колисковий.

То гудець співає тихо  
 Пісню тую, що співала  
 Мати синові своєму,  
 Як маленьким колисала.

Наче лагідна молитва,  
 Журно пісня та лунає.  
 Ось її акорд останній  
 В птьмі ночі потопає...

Але спів цей ніжний, любий,  
 А ні перший сильний, дужий  
 Не вразив юнацьке серце;  
 Він сидить німий, байдужий.

І схилилася стареча  
 Голова гудця на груди—  
 Там, де пуста замість серця,  
 Порятунку вже не буде!..  
 Але ні—ще є надія  
 Тут на грудях, в сповиточку!..  
 І тремтячими руками  
 Роздирає він сорочку  
 І з грудей своїх знімає  
 Той євшан—чарівне зілля  
 І понюхать юнакові  
 Подає оте бадилля.

Що-ж це враз з юнаком ста-  
 лось?

Твар поблідла у небоги,  
 Затремтів, очима блиснув  
 І зірвавсь на рівні ноги.  
 Рідний степ—широкий, вільний,  
 Пишнобарвний і квітчастий—  
 Раптом став перед очима,  
 З ним і батенько нещасний!..  
 Воля, воленька кохана!  
 Рідні шатра, рідні люди...  
 Все це разом промайнуло,  
 Стисло горло, сперло груди.

— „Краще в ріднім краї милім  
Полягти кістьми, сконати,  
Ніж в землі чужій, ворожій  
В славі й шані пробувати!”

Так він скрикнув і в дорогу  
В нічку темну та погожу  
Подались вони обоє,  
Обминаючи сторожу.

Байраками та ярами  
Неутомно проходили—  
В рідний степ, у край веселий  
Простували, поспішали.

— — — —

Україно! мамо люба!  
Чи не те ж з тобою сталось?  
Чи синів твоїх багато  
На степах твоїх зосталось?  
Чи вони не відцурались,  
Не забули тебе, неньку?  
Чи сховали жаль до тебе  
І кохання у серденьку?  
Марна річ! Були і в тебе  
Кобзарі-гудці народні,  
Що співали-віщували  
Заповіти благородні.  
А про те тієї сили,  
Духу, що зрива на ноги,  
В нас нема, і манівцями  
Ми блукаєм без дороги.

Де-ж того євшану взяти,  
 Того зілля-привороту,  
 Що на певний шлях напра-  
 вить—  
 Шлях у край свій повороту?!



## КРАЮ МІЙ РІДНИЙ!..

Краю мій рідний, зневажений краю!  
 Де-ж те сподіване щастя твоє?  
 Крається серце від болю, одчаю,  
 Як тільки долю твою нагадаю—  
 Горе моє!

Люду мій бідний, окрадений люду!  
 Що у твоїх я побачив очах,  
 То вже й довіку свого не забуду;  
 Де-б я не був, всюди бачити буду—  
 Голод і жах!



## ПРИЗНАННЯ.

Хто кохає край свій рідний  
 Для високої ідеї;  
 Я-ж кохаю не для неї,  
 А для того, що він бідний.

Хто любов свою до люду  
Прибірає в пишні шати;  
Я-ж не хочу прибірати,  
Бо любов моя без бруду.

Хто шукає щастя-долі  
У роскошах та пишанню;  
Я-ж у щирому братанню  
Та в труді на ріднім полі.

Хто на святі в честь Ваала  
Віддає Красу в наругу;  
Я-ж в душі ховаю тугу  
За красою Ідеала.

Хто вклоняється природі,  
Коли їй складає оди;  
Я-ж співець тії природи  
При кожнісенькій нагоді.

Хто від запалу кохання  
Вміє вчасно утриматись;  
Я-ж кохати і кохатись  
Рад до власного сконання.

Хто сміється для звичаю,  
Хоч йому на серці й нудно;  
Я-ж сміюся привселюдно,  
Бо веселу вдачу маю.

Хто соромиться признатись,  
 Що він чарку заживає;  
 Я-ж не п'ю... коли немає,  
 А як є—чому-ж ховатись?

Хто, як рифми не снуються,  
 Все натхнення дожидає;  
 Але я?.. Та хто їх знає,  
 Відкіля вони й беруться.



## ТИ НЕ МОЯ!

Нехай зпоміж усіх ти мов зірниця сяєш,  
     Хай цінний скарб краса твоя  
 І чарами її ти всіх собі скоряєш...  
     Та коли ти України не кохаєш—  
                     Ти не моя.

Нехай у грудях ти чудове серце маєш  
     І серце те усіх звабля,  
 Бо всіх до нього ти ласково пригортаєш,  
     Та коли ти України не кохаєш—  
                     Ти не моя.

Нехай ти розумом всю землю оглядаєш  
     Згори, мов смиліве орля,  
 А стріхи рідної не бачиш і не знаєш  
     Та коли ти України не кохаєш—  
                     Ти не їмоя.



Прийшов і в мові пишній,  
 У виразах палких  
 Признався неутішний  
 Їй в почутях своїх.

— „Паничу, відказала  
 Всміхаючись вона,  
 „Про це вже я чувала,  
 „Але це все—мана!

„Скажіть мені ви краще,  
 „Чи грошики в вас є?  
 „Та ще про... «настояще»  
 „Становище своє?”

І на московським слові  
 Спіткнулася на мить,  
 Бо ще на рідній мові  
 Не звикла говорить.

Становище... посада...  
 Чи гроші в мене є?  
 Я думав: от де вада  
 І горенько моє!

А панна знов казала,  
 На вид зирнувши мій:  
 — „Чи ви їсте так мало,  
 „Що ви такий худий?”  
 „Для вас потрібні ліки,  
 „На вас і глянуть страх!  
 „Подерті черевики,  
 „Одежа вся в дірках...

„Ви-ж не мудрець афінський,  
 „Що в бочці їв і спав”...  
 — Поет я український!  
 Я тихо відказав.

І полилися сльози,  
 Течуть вони, дзюрчать...  
 Поезії і прози  
 Не можна спарувать!



## ПАТРІОТ.

Ось він весь, немов живий—  
 Любий, щирий та сердечний  
 Патріот наш молодий  
 Легкодухий і безпечний.

Тип культурний козака,  
 Вміє він і заспівати,  
 Шпарко вчистить гопака,  
 Потім подиспутувати.

Чарку він не ллє за пліт  
 І прокаже без упину  
 Весь Шевченків заповіт,  
 Навіть другу половину.

Рідну мову любить—страх!  
 І поводяться по свинські,  
 Просторікує в шинках  
 Виключно по українськи.

Розважати панночок—  
Це у нього спеціальність.  
Ловить рибку на гачок  
І скидає одвічальність.

Панночки, як рій, гудуть,  
Панночки до нього линуть,  
Патріотками стають,  
Потім покритками гинуть.

На селі в святковий час  
Він уп'ється з „меншим братом”,  
І зовуть його у нас  
Хлопоманом, демократом.

О, він щирий демократ!—  
Невмивака і нечоса,  
Він в салоні, як салдат,  
Пальцем висякає носа.

Серце хай йому пусте,  
Хай він буде ідіотом,  
Він уславився про те  
Українським патріотом.

Хай приходить слухний час,  
Не страшна нам ця хвилина:  
Патріоти єсть у нас,—  
Ще не вмерла Україна!

## РАНОК.

Знову ранок, знову світ!  
 Знову квіти і проміння  
 І надії, і тремтіння.  
 І усмішка і привіт!

О, сей ранок буде мій!  
 Від життя так мало взято,  
 А я хочу ще багато  
 У дорозі життєвій!

І що хочу, те зроблю,  
 Бо я сміливий і дужий;  
 Не схиляюсь я байдужий—  
 Грім і блискавку люблю!

Душу вільну, молоду  
 Я намарне не розвію—  
 Я кохаю ясну мрію,  
 Я назустріч сонцю йду!

Кров кипить... Ставай на прю!  
 Хто відважний? хто завзятий?  
 Згинь-же, вороже проклятий!  
 Я бажанням жить горю!



## Д І Т Я М.



## І. СНІЖИНКИ.

Білесенькі сніжиночки,  
Вродились ми з води;  
Легенькі, як пушиночки,  
Спустилися сюди.

Ми хмарою носилися  
Від подиху зими  
І весело крутилися  
Метелицею ми.

Тепер ми хочем спатоньки,  
Як дітоньки малі,  
І линемо до матінки—  
До любої землі.

Але вітрець буйнесенький  
Жене та крутить нас,  
Не дми, не дми, дурнесенький.  
Бо вже нам спати час.

Матуся наша рідная  
Холодна і суха,  
Бо дуже змерзла бідная  
Вона без кожуха.

Ото-ж її нагріємо,  
 Устелемо сніжком,  
 Мов ковдрою накриємо  
 Легесеньким пушком.

Нехай зимою злючою  
 Вона спочине в сні,  
 Щоб зеленню пахучою  
 Прибратись на весні,

Щоб з ниви колосистої  
 Був добрий урожай,—  
 Щоб долі променистої  
 Зазнав наш рідний край.



## II. ПРИВІТАННЯ.

(Малому громадянину У. Н. Р. на іменини)

Любий сину України,  
 Я тобі співаю!  
 І в хороші ці хвилини—  
 Твого віку роковини—  
     Ось чого бажаю:

Більше розуму та хисту,  
 Талану—без краю;  
 Мати душу добру, чисту,  
 Вдачу чесну, кременисту—  
     Ось чого бажаю.

Серце тішити красою,  
В ній шукати раю,  
Впитись творчістю святою,  
Науковою метою—  
Ось чого бажаю.

Правду завжди боронити  
Чесно, по звичаю,  
Серцем всім її любити  
І для неї вік прожити,—  
Ось чого бажаю.

Не ходять рабом похилим,  
Плачучи з одчаю,  
А з обличчам ясным, милим,  
Бути певним, бути смілим—  
Ось чого бажаю.

Працювати для народу  
І для свого краю,  
Боронити честь і вроду,  
Самостійність і свободу—  
Ось чого бажаю!



## З М І С Т.

	Стор.
За Україну! . . . . .	3
Коли ти любиш рідний край .	5
Пісня повстанців . . . . .	6
Гей, хто має міць	7
Краса . . . . .	8
Серце музики . . . . .	9
Яка краса! . . . . .	10
На Тарасовій панахиді	11
На батьковій могилі	12
Молитва . . . . .	13
Сонце заходить . . . . .	14
Євшан-зілля . . . . .	15
Краю мій рідний!	21
Признання . . . . .	21
Ти не моя! . . . . .	23
Поезія і проза . . . . .	24
Патріот . . . . .	26
Ранок . . . . .	28
Сніжинки	29
Привітання . . . . .	30

\*\*\*\*\*  
\*\*\*\*\*



---

— Бібліотека „СИНА УКРАЇНИ“ виходить двома випусками, кожний з окремою нумерацією: I вип.—популярні книжочки кишенькового формату. II вип.—книжки поважнішого змісту більшого формату. —

---